

til Filoſofer. Men jeg har forſtaaet det ſaaledes, at man derved har villet høde paa den Underviſning, de have ſaaet i Skolen, at man, efter at de i Skolen have ſaaet ſamlet endel Kundſkaber, har villet ſe at give dem en Betragtning af Livet, af Sammenhængen i Menneſkelivet og Naturlivet. Jeg tror ikke, at det kan lykkes paa den Maade, hvorpaa det nu er anlagt; men det er viſt Meningen dermed. Jeg antager, at det var helbigere, om man prøvede paa at anlægge Forberedelsen til Univerſitetet ſaaledes, at de Unge ogſaa under denne Forberedelse fik noget Andet end de enkelte Kundſkaber, at de, naar de kom til Univerſitetet, havde noget Syn paa, hvad der rører ſig i Verden, og ikke blot havde ſamlet ſig endel Kundſkaber. Nu er det jo ſaaledes, at man for at blive Student ikke behøver at have læst nogen af vore danſke Forfattere. Jeg antager vel ikke, at der er nogen lærd Skole, uden at man der lægger Vind paa Læsningen af dem; men der er mange Menneſker, ſom, naar de f. Ex. gaa Kurſusveien eller paa anden Maade ſkulle ſkynde ſig, friſtes til at ſpringe dette vigtige Dannelsesmiddel over, da det ikke ligefrem kræves til Examen. I det Hele tror jeg, at de væſentligſte Anker, der kunne reifes mod de lærde Skoler, maa rettes mod den nuværende Form for Udgangsexamen til Univerſitetet. Jeg kan ikke være ganſke enig med den ærede Ordſpører i hans stærke Lovpriſning af den gamle Latinſkole. Jeg tror, at man har gjort den gamle Latinſkole megen Uret i Tidernes Løb, og at det derfor kan være ganſke naturligt, at der i denne Henseende nu kommer en Reaktion, at man nu prøver paa at viſe den virkelige Betydning, den havde; men ſaa maa man ogſaa tage ſig iagt for at gaa forvidt i denne Retning og priſe den i høiere Toner, end den vel kan bære. Det er ſandt, at den gamle Latinſkole gav en langt bedre formel Dannelses end den ſenere Skole, men den glemte alt formeget Indholdet, og det var det, ſom fremkaldte Reaktionen mod den. Det gaar ikke an at ſige, at det er den gamle Latinſkole, der har frembragt vore ſtore Mænd i Begyndelsen af dette Aarhundrede. (Verg. De kom trods den!) Ja, ſelv om de ikke kom trods den, var det ialtſald paa ingen Maade den, der alene frembragte dem. Den gav dem en betydelig, formel Uddannelse, ſom, dengang Lidſtrømningerne bragte dem Indhold, gav dem et fortræffeligt Middel til at fremføre deres Tanker og forſaa vidt hjalp dem til at blive, hvad de bleve; men Hovedſagen hos dem var dog ikke den formelle Dannelses, de havde ſaaet i Skolen, men det Livsindhold, ſom Livets Strømninger gave dem. Se vi paa, hvad Ingemann, hvad Steffens, hvad Grundtvig ſkrive om den Skole, de gif i, — og det var den gamle Latin-

ſkole — ſaa tillægge de den ganſke viſt ikke ſtor Betydning for deres ſenere Liv. Men derimod negter jeg paa ingen Maade, at den gamle Latinſkole havde viſe Fortrin fremfor den nuværende, og jeg troer ogſaa, at vi i mange Retninger kunne have godt af at vende Tanken imod den og lære af den. Man ſøgte dengang godt, at Skolen ikke blot ſkal give det formelle, men ogſaa et virkeligt Indhold, og da man jo gjerne her i Verden gaar fra den ene Yberlighed til den anden, fik man ſnart en ſaadan Lidensſtab for Stoffet, at man prøvede paa at fylde de Unge med alt det Stof, man kunde overkomme, og mere til, indtil man naaede til denne Fageneſ Trængſel, denne brogede Forvirring; ſom vi nu have og ſom vi nødvendigtviſ maa komme bort fra, hvis Skolen virkelig ſkal kunne blive en Opdragelsesanstalt for de Unge. Det er netop det, vi ønske. Fra Folkethingets Side have vi ønsket at ſaae flere forſkjellige Afdelinger til Univerſitetet, ſaaledes at vi fik flere forſkjelligartede Skoler, hvor man ſamlende Interesſen og Underviſningen om enkelte Fag, eller enkelte Grupper af Fag, og dannede Studenter, der ikke Alle vare ſaarne over een Læst, ſaaledes ſom de nuværende, men ſom ſaa til Gjengjæld havde ſaaet et Stof, ſom de nogenlunde kunde magte, medens man ikke af Hensyn til Stoffet havde været nødt til helt at overſe den formelle Side af Sagen, ſom ved Opdragelsen har ſaa ſtor Betydning. Og dog maa jeg ſige, at, hvormange Fortrin den ſtore formelle Dannelses har, ſaa er den dog i vore Dage ganſke naturlig kommen til at ſtaa noget i Skygge fra det Dieblif, man ſtræbte efter at ſaae hele Befolkningen til at tage Del i det offentlige Liv. Derved er man bleven nødt til i det Mindſte foreløbig at lægge mindre Vægt paa det Formelle, og at lægge Hovedvægten paa Indholdet. Der er noget Fornemt ved det Formelle, men ſkulde det lykkes at ſaae hele Befolkningen med, maatte man begynde med den reelle Side af Sagen; ſaa vil der vel, efterhaanden ſom det Liv, der nu er begyndt, udvikler ſig, ogſaa danne ſig en ny og mere tidſvarende Form. Jeg tror alſaa, at, hvormange Fortrin den gamle Latinſkole end kunde have, ſaa har det ogſaa haft ſin Berettigelse, at der ſenere er blevet optagen endel andre Fag, og at det nu gjælder om at finde en paſſende Maade, hvorpaa man kan forene de gode Sider, der have været ved begge diſe Skoleformer. Med Hensyn til Forberedelsen til Univerſitetet ſkal jeg fremdeles bemærke, at jeg vel er ſaa ſtor Ven af Lighed, ſom Noget kan være, men at det dog ikke er al Slags Lighed, der tiltaler mig i lige Grad. Der er en theoretifk Lyſt til at ſaae Alting dannet paa ſamme Maade; ſom ſtrider baade mod min Følelſe og min Tanke,